

— optreden als "sterren" daar, in één adem uidd, niet maar rwezens, en de en alle vices, "aarde is", dan "verbond" dilt: alleen maar: aan gesubaltereel, actief, perls partner mee, ders: het gróet heugt zich, dat ter-medewerker: a dat hij weten ofsweg althans, wezen mag, hil tussen Gen, ver Noachs be-de oordeel; het schepping, niet — de kósmische "verbond"; een EET existerende schikking over s gedierde, pla-eschikking: deel edeweters-mede-ting, of heils-orden aangekon- en toebehorende

Gods, die wel betreft, en die daarvan aankon- te afkondiging is er altijd ge-lenis zal wezen, ande de positie leidt een nieuwe af te wachten, s (het "tweede en gestoord, of 17: 7: 6; 7: 7: laatste zijn, er nd". Het woord storing, vernie-ens hem is het breeuwse woord

geen universele -caesuur, meer) te — maar dan etrokken. Noach t, etc. delen in ver hen, zonder

s ook hij in dit " één. En staat heologen begre-verschil tussen naast Urinus, d beloften Gods: nele worden gek nooit remon-

kmoeidig. Maar en niet te pra- twee Kamper r op het fatale

redwongen, hoe ljdanus en hun aan te pakken lt het ambt te

telijke historie

ing het in zat anders. Het in te doen met in bedreigde en broken worden. de ver-tekening

an zijn de voor-de synoden en rele schavuiten blinden.

itspraken niets eigenlijke ver-oesten worden, geweest, dat er en waarheid te

s ze dus eerlijk structie en een n vechten, ter-en hen drevén, er geen helpen

egen dwarsdrij-s tegen een be-orleeruit-

strants is op te vatten): dat betekent dus: het beloofde goed komt alleen „in de weg des geloofs“; m.a.w., wie niet gelooft, krijgt het niet in handen. Maar categorische beloften zijn beloften, die zeker en gewis zullen geschieden, al gelooft ook geen mens eraan. En tot zulke beloften nu rekent Zanchius de aan Noach, we kunnen beter zeggen: de ten overstaan van Noach door God gedane toezegging, die meteen het karakter van een diathéke, een aanzegging, een beschikking had: dat de aarde niet meer door water zal vergaan; want als ze straks vergaat, zal het „door vuur“ zijn (2 Petr. 3:10, 12; Jes. 34:4).

Naar onze mening is het aangewezen dilemma dus onjuist, en is de vraag beantwoord. K. S.

•• Regenboog

Een tweede vraag, nauw aan de eerste verwant, raakt de betekenis van de regenboog. Wat is de zin van de regenboog als teken?

De regenboog is bij Zanchius een teken van een categorische belofte. Hij is daarom principieel te onderscheiden — omdat de beloften onderscheiden zijn — van het teken in het genadeverbond, heils-sacrament dus.

Niet, dat het sacramentsteeken anders is in zichzelf; want een teken is een dikke streep onder een „diploma“, een gesproken inhoud, een „woord“; dat geldt ook van de regenboog.

Doch het verschil ligt in het kader, binnen hetwelk het teken een functie heeft. Het teken is zonder woord niets. En het onderhavige woord, in casu dus Gods aanzegging, dat er geen tweede vloed komen zal, gaat zeker door, ook al gelooft Noach het niet. Want het is geen particuliere belofte aan hem, doch een stellig voornemen van God, dat zich veel wijder uitstrekt dan tot Noach, zijn gezin, de kerk, de mens. Alleen maar: deze Noach, die, doordat God hem ontmoet, en hem tot trouwde bondgenoot maakt, wordt aangesteld tot „Gods medeweter en medewerker“, deze Noach kan, zich verblijdende in Gods werken, en Gods werken als werken van „de Vader van onze Here Christus“ aanmerkende, gelijk ze immers zijn, uit hetgeen God zich voorgenomen en hem bekend gemaakt had, zijn winst behalen. Uit alle tijden die God uit de schatkamer van zijn eeuwige wil te voorschijn brengt, mag hij, die Noach, „gelegenheden“ nemen voor zijn zaad, zijn gezin, zijn kerk; hij mag op de dag van der wereld wedergeboorte, zoals later vader Abraham gedaan heeft, „de dag van Messias“ zien als nu bereid, en vastgelegd: geen vloed zal meer de bodem loswoelen, waarop de strijd van slangenzaad en vrouwenzaad zich zal voltrekken naar het gemaakt bestek. De strijd gaat door. Terecht merkt dan ook Heidegger op, dat Gods voornemen, om niet meer door een katastrofe als de zondvloed geweest is, storend in te grijpen op de loop der dingen, en het proces van consummatie der geschiedenis, geenszins terugkomt op, dan wel iets afdoet van de vervloeking, die na de zondeval over het aardrijk uitgesproken ligt, of over enige andere creatuur. K. S.

•• Stand der dingen

Een derde vraag, die met de bedoeling van de regenboog als teken samenhangt, is deze: is die boog-in-de-wolken geen bewijs van een heel ander wereldbestaan, ganz anders dan vóór de zondvloed?

We menen: neen. Dr A. Kuyper krijgt een man als

Heidegger aanstonds tegen zich, als het erom gaat, vast te stellen, dat, en waarom, het noachietische verbond „iets volslagen nieuws“ stelde.

Kuyper beweert zo stellig mogelijk: na de zondvloed is er een „nieuwe stand der dingen“ ontstaan.

Nu is het woord „stand-der-dingen“ reikelijk; maar zelfs als we het zo reikelijk nemen als 't maar even kan, zeggen we toch: hier liggen in een enkele volzin problemen voor de opbouw van het begrip „natuur“ en „natuur-ordinantie“, die men toch niet zo luchtig afwimpelen kan. Die nieuwe „stand der dingen“ wordt door Kuyper dan in verband gezet met „de korst dezer aarde“ niet alleen, maar ook met „de atmosferische gesteldheid“. Tweemaal tevoren was hij (naar Kuyper's mening) „afgebroken en veranderd“, eerst met het teloor gaan van „de schoonheid van het paradijs“, later met de zondvloed (12). Maar dat zal nu voortaan niet meer geschieden.

Wat die verandering betreft: eerst spreekt Kuyper nog maar van een „vermoeden“; men zou dus zeggen: concludeer dan voorlopig maar niet, vooral niet, als ge op zoek zijt naar een „vast uitgangspunt“.

Maar al spoedig wordt het „vermoeden“ omgezet in een stellige bewering, en wordt die nieuwe stand-der-dingen in verband gezet met het bekende woord over het niet zullen ophouden van zomer en winter, dag en nacht, zaaiing en oogst (14).

Maar Heidegger zegt: geen nieuwe stand, maar de oude orde, dáárover gaat het in Gen. 8:22.

Men moet Heidegger's waarschuwing onthouden. Een teken zegt nooit meer, dan het „diploma“, waar het aan gehecht is. De regenboog zegt dus niets meer, dan: het zal niet meer zó gaan als in die zondvloed.

Of er vroeger geen regenboog was? Wel — er was water vóór de doop. Er was brood en wijn vóór het avondmaal. Er was goud vóór een verlovingsring. Uit het bekende wordt het teken gekozen: op het woord, dat gesproken wordt komt het aan.

Waarom zou het dan anders wezen met die regenboog? K. S.

•• „Ze horen er nooit van“

Bijna iedereen vindt, dat de zaak, waar hijzelf voor strijdt, bij anderen te weinig belangstelling heeft, en dat geeft wel eens scheve voorstellingen. Maar al heel scheef lijkt me, wat het „Diaconaal Correspondentieblad“ (voor de syn. kerken) schrijft. Daar, in dit officiële blad, stelt een diaken — J. v. d. Houwe — in een artikel: „Uit het dagboek van een diaken“, de vraag: hoe het te verstaan is, dat de dominees in de preek zo weinig aandacht besteden aan het diaconaat. Onder de aangewezen oorzaken lees ik ook deze: „dat ze op de Hogeschool of de V.U. nooit horen van een diaconie. Op zijn moeitst horen ze daar eens de naam“.

Natuurlijk heeft schr. het oog op Oudestraat 6 en op Amsterdam. Maar ieder weet, dat wat hier staat dwaasheid is. K. S.

Boekbespreking

Dr C. Smits, Het Barthianisme in strijd met Schrift en Belijdenis, 2e druk. Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, 1951.

We zijn blij, dat de brochure van dr Smits, die nog altijd op aankondiging wachtte, thans in tweede druk

voor ons ligt. Het duidelijk geschreven werkje van 48 bladzijden heeft een geschiedenis, welke spreekt vóór de noodzaak van zijn eigen verschijning. Het manuscript n.l. werd in eerste aanleg aangeboden aan het wekelijks orgaan van de Vereniging van Leraren bij het Chr. Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs. Maar zowel Bestuur als Redactie hebben geweigerd, het op te nemen in het orgaan.

Natuurlijk leverden de weigerende instanties daarmee zelf het duidelijkste bewijs, hoe noodzakelijk een dergelijk geschrift is. Als het al zo ver mis is, dat colleges van leraren van christelijke gymnasia en H.B.S. niet eens meer willen laten betogen, dat het barthianisme met Schrift en belijdenis materieel, en natuurlijk (als men soms in het woord vluchten wil) ook formeel, radikaal in strijd is, dan is daarmee door hen zelf bewezen, dat het bitter nodig blijft, aan het klokketouw te trekken. Anderen deden dat eerder, schrijver heeft de verdienste, dat hij, wiskunstenaar, zonder enige pretentie, zonder gewichtigdoenerij, zonder plagiaat te plegen, begint te getuigen, en te documenteren. Volkomen terecht laat hij zien, dat een wiskunstenaar recht heeft en plicht hebben kan om een dergelijk pleidooi te houden; geen ellendiger ding immers, dan de idee: Barth noemt zich theoloog, en dus gaat zijn zaakje theologen aan. Zeker, Barth doceert theologie, maar dat is nog wat anders dan theologenwerk doen. En wat hij uitricht, betekent een zeer bewuste doorbraak. Tragisch gezicht: christelijke illustraties, christelijke uitgever, christelijke scholen, die allemaal het hoofd in de strop steken, die Barth hun als christelijke fenomenen voorhoudt, om harakiri te plegen. Ze doen het allemaal netjes: een illustratie, die Van Niftrik presenteert; een uitgever, die de „complete“ Barth pousseert, een scholencomplex, dat de infiltratie duldt, terwijl de leiders je een dwaas verklaren, als je zegt, en bewijst, dat ze als „christelijke“ instanties naar de haaien gaan.

Allemaal een eenvoudig christelijk verleden gehad, maar via Barth, en de oecumenische devaluatie van het aan de oecumene te bieden brood, anel aan het verliezen van ook de laatste herinneringen aan hun christelijk verleden.

We hebben voor het duidelijk geschreven werkje van dr Smits veel respect en bevelen het hartelijk aan: ieder kan het volgen. K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Broeders en Zusters,

Hierdoor hebben wij het genoegen U mede te delen, dat op de vergadering te Zwolle op 17 November j.l. door de overgrote meerderheid der aanwezigen hartelijke instemming is betuigd met de oprichting van een maandelijks tijdschrift, dat de naam „STIJL“ zal dragen.

De N.V. Oosterbaan & Le Cointre te Goes heeft zich thans definitief bereid verklaard de verantwoordelijkheid voor de uitgave op zich te nemen. Wil deze

s p r a k e n maken, of leeruitspraken met alle macht als waarheden Gods h a n d h a v e n ?

Een leidende figuur uit de gebonden kerken verklaarde eenmaal: wij moesten een eind maken aan partijvorming, factie-zucht, gekonkel enz. Die leeruitspraken heeft de duivel er helaas ter onzaliger ure tussen geworpen!

Is zó werkelijk de situatie?

Maar waarom eiste men dan, dat leeruitspraken als goddelijke waarheden geaccepteerd zouden worden? En waarom werd dan de handhaving daarvan als het bewaren van het heilig patrimonium voorgesteld? En waarom werd altijd over het verwerpen van die leeruitspraken vonnis gestreken?

En ten slotte nog dit.

Indien de mannen van de gebonden kerken menen wat ze zeggen, n.l. dat de leeruitspraken enz. niet de eigenlijke oorzaak zijn van de kerkelijke breuk; indien ze werkelijk menen wat ze zeggen, n.l. dat de moeilijkheden op een ander niveau liggen, en wel in sectarisme, machtsbegeren, kortom in een kwade „geest“ — laat men dan, al is het wel héél erg láát, de zaak eindelijk eens zuiver stellen, laat men haar dan inderdaad plaatsen op dat niveau, waarop ze, naar men beweert, in werkelijkheid ligt. Dat wil zeggen: laat men dan leeruitspraken en schorsingen wegdoen en zien wat geschiedt!

Als men werkelijk tegen een verkeerde geest streed, dan zal dat zó uitkomen!

Laat men het dan aandurven met eigen beweren ernst te maken en de „vrijgemaakten“ daárin te beproeven!

••

Zolang dit niet geschiedt, moeten en zullen wij ons houden aan de eigen, duidelijke, dodelijk ernstige, wij voor Gods aangezicht gesproken synodale woorden en verrichte synodale daden, zoals die officieel zijn geboekstaafd en onveranderd gehandhaafd worden.

En wij verzekeren voor 's Heren aangezicht:

D á á r t e g e n g i n g en gaat onze strijd. D á á r t e g e n zal hij blijven gaan.

•

Tegenover de boven getekende vervalsing der historie, die reeds duizenden slachtoffers maakte, is het weer nodig de nuchtere feiten voor ogen te houden en in het volle licht te plaatsen.

Die feiten zijn deze.

Van een factievorming als wordt geïnsinueerd was in de Geref. Kerken vóór 1940 geen enkel spoor te bekennen.

Er leefde alleen in heel velen, volkomen onafhankelijk van elkaar, een diepe zorg over de ontwikkeling der dingen in de gereformeerde volkgroep.

Enerzijds werd de zoom waarin een grove verwereldlijking ten aanzien van huwelijk, opvoeding, zaken, conversatie, ontspanning duidelijk aan de dag trad, steeds breder.

Anderzijds werd een stroom van allerlei subjectivisme, die het ware leven uit het woord des Heren aantastte en deed tanen, steeds krachtiger.

Met het oog op dit tweerlei verwordingsproces riepen heel velen tot bezinning en wederkeer.

In die strijd kwamen de werkelijkheden van geloof, verbond, kerk, afval, steeds helderder voor veler geest te staan.

En ze getuigden van wat ze door Gods genade weer mochten zien.

Te onzaliger ure besloot toen de generale synode van 1936, zonder dat ze daartoe door ook maar één kerk was gevraagd, in te grijpen en plaatste de kwestie der „leergeschillen“ op haar agenda.

Velen werden toen reeds, door de genomen besluiten, onder de verdenking van af te wijken van de belijdenis gebracht.

En als resultaat van deze en volgende synodale bemoeiingen werden in de donkere oorlogsjaren onverwacht de leeruitspraken de kerken ingeworpen.

De officiële Toelichting op deze besluiten maakte de strekking daarvan voor ieder duidelijk.

Van alle kanten rezen toen de bezwaren en onderscheidene bezwaarschriften daartegen kwamen, in bij

de synode van 1943-'45. Maar deze wees ze alle af. Ze decreeteerde voorts, dat alle ambtsdragers niets mochten leren, dat met de betrokken leeruitspraken niet ten volle in overeenstemming was; riep de kerkeraden op om nauwkeurig toe te zien, dat elke propaganda, met name door ambtsdragers, tegen de aangenomen leer, niet alleen in de eigenlijke, ambtelijke arbeid, maar ook in lezingen, geschriften en verenigingsarbeid, nagelaten werd; en verklaarde, dat de ambtsdragers welke zich niet naar deze voorschriften gedroegen, hun ambtseed braken⁷⁹⁾.

Bovendien werden alle voorstellen om in dogmatisch opzicht enige „ruimte“ te geven afgewezen.

Door de zaken zo scherp en ernstig te stellen werd voor de velen, die de leeruitspraak omtrent het voor wedergeboren houden der kinderen niet konden aanvaarden als een Goddelijke waarheid — en die dus ook niet konden beloven niets te zullen leren dan wat daarmee ten volle in overeenstemming was — een zeer moeilijke situatie geschapen. Zij allen — leden, ambtsdragers, kerken — moesten, indien ze tenminste oprecht wilden wandelen, thans duidelijk spreken en handelen.

Wat deden ze toen?

Ze sloegen eenvoudig de weg in welke art. 31 der Kerkenordening wijst. Dat wil zeggen: zij verklaarden, dat zij voorshands de in geding zijnde synodale besluiten niet zouden aanvaarden en uitvoeren, terwijl zij zich met hun gefundeerde bezwaren tot de volgende synode zouden wenden.

Zo is immers, zoals we reeds zagen, de weg welke art. 31 wijst.

Dat is de strekking van het niet voor vast en bondig houden waarover dit art. spreekt.

Was niet steeds geleerd in de Geref. Kerken, dat, wanneer b.v. een kerkeraad na rijp beraad van oordeel is, dat een besluit van een meerdere vergadering in strijd is met Gods Woord of met de Kerkenorde,

⁷⁹⁾ Acta, art. 245, 298. Bijlage LXXIV.